

Behandling av forvaltningsrevisjonsrapport - Rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

23.05.2025

Saknr

19/25

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/404 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for:
 - a. at det er en tydelig struktur og sammenheng mellom overordnede satsningsområder og mål på alle nivåer i organisasjonen.
 - b. at administrasjonen følger sine egne rutiner for rapportering både internt i administrasjonen og i tertialrapportering, samt sikrer tydeligere sammenheng mellom rapportering i årsrapport og kommunens planer.
 - c. tydelig fordeling av ansvar og oppgaver knyttet til rapportering av tverrsektorielle mål.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen den 1. november 2025 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Behandling:

Forvaltningsrevisor Birte Bjørkelo orienterte.

Kontrollutvalget fikk anledning til å stille spørsmål og gi kommentarer.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for:
 - a. at det er en tydelig struktur og sammenheng mellom overordnede satsningsområder og mål på alle nivåer i organisasjonen.
 - b. at administrasjonen følger sine egne rutiner for rapportering både internt i administrasjonen og i tertialrapportering, samt sikrer tydeligere sammenheng mellom rapportering i årsrapport og kommunens planer.
 - c. tydelig fordeling av ansvar og oppgaver knyttet til rapportering av tverrsektorielle mål.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen den 1. november 2025 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjon av ikke-økonomisk måloppnåelse

Kommentarer til ferdig forvaltningsrapport om rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte i møte den 27. januar 2023 forvaltningsrevisjon med tema "rapportering på ikke-økonomiske måloppnåelser" (sak 007/23). Prosjektplan ble lagt fram av forvaltningsrevisor i samme møte.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke hvordan rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse er organisert i Rana kommune, samt om kommunen har etablert system og rutiner som sikrer tilstrekkelig og tidsriktig rapportering til folkevalgte.

Revisor utarbeidet følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. I hvilken grad sikrer kommunen at mål er tydelig definert, strukturert og sammenhengende mellom ulike nivå i kommunen?
2. Hvordan er rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse organisert i Rana kommune til administrativ ledelse?
 - a. I hvilken grad er det etablert faste kanaler, møter, tidspunkt eller lignende for rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse?
 - b. I hvilken grad er det etablert tydelig fordeling av ansvar og oppgaver for rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse innad i tjenesteområdene i kommunen?
 - c. I hvilken grad er det etablert tydelig fordeling av ansvar og oppgaver for rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse mellom/på tvers av tjenesteområdene i kommunen (i tilfeller der det er vedtatt tverrsektorielle mål)?
3. I hvilken grad er det etablert tilfredsstillende system, rutiner og maler for rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse til politisk nivå?
 - a. I hvilken grad er det etablert tilfredsstillende system, rutiner og maler for å sikre tilstrekkelig rapportering på realisering av vedtatte mål, planer eller strategier?
 - b. I hvilken grad er det etablert tilfredsstillende rutiner for å rapportere om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som vil kunne påvirke ikke-økonomisk måloppnåelse?
4. I hvilken grad blir det rapportert tilstrekkelig og tidsriktig om ikke-økonomisk måloppnåelse i kommunen, herunder avvik eller uventede hendelser egnet til å kunne påvirke måloppnåelsen?

Ferdig rapport ble sendt kommunedirektøren til uttalelse 8. mai 2025 med frist for tilbakemelding 15. mai 2025. Formålet med uttalelsen er å opplyse saken best mulig før kontrollutvalget og kommunestyret behandler den. Det er gitt en skriftlig tilbakemelding hvor det framkommer at kommunedirektøren med utgangspunkt i revisors tre anbefalinger er enig i at det bør være god sammenheng mellom planer, og at det bør være sammenheng mellom rapportering i årsberetning og vedtatte planer. Kommunedirektøren har høsten 2024 startet utrulling av et digitalt plan- og styringssystem Framsikt, som vil sikre at de tre anbefalingene imøtekommes på en bedre måte.

Metode

Oppdraget er i hovedsak gjennomført i tidsrommet mai 2023 til august 2024 og baserer seg på kommunens planverk og praksis som forelå i denne perioden.

Dokumentanalyse

Revisjonen sendte administrasjonen en liste over ønsket dokumentasjon, blant annet beskrivelser av kommunens rutiner og styringsdokumenter, samt planer og rapporteringer. Det er sendt over en rekke dokumenter og beskrivelser som er gjennomgått og benyttet som datagrunnlag i rapporten. Basert på mottatt dokumentasjon gjorde revisjonen et utvalg av sektorer og avdelinger hvor det ble bedt om ytterligere dokumentasjon knyttet til ikke-økonomiske mål og rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse.

Intervju

Revisor har gjennomført til sammen tolv intervjuer med utvalgte personer fra Rana kommune som er involvert i kommunens arbeid med fastsettelse av og rapportering på ikke-økonomisk mål til politisk nivå. Det er gjennomført intervju med:

- Politiske gruppeledere
- Kommunedirektøren
- Kommunaldirektører
- Kommuneplanlegger
- Avdelingsledere/fagsjefer

Gjennomgang av rapportering på utvalgte målsetninger

Revisjonen har som en del av forvaltningsrevisjonen sett nærmere på hvordan administrasjonen har rapportert på utvalgte politiske vedtatte mål, planer eller strategier til politisk nivå, fordelt på kommunens ulike tjenesteområder. Revisjonen tok utgangspunkt i noen satsingsområder i kommuneplanen for å se hvordan det er etablert mål, tiltak og rapportering. Hensikten er å se om det er en tydelig struktur og sammenheng og mellom overordnede politisk vedtatte satsinger/mål og det som det blir fulgt opp og rapportert på i etterkant. Revisjonen tok utgangspunkt i noen satsingsområder i kommuneplanen for å se hvordan det er etablert mål, tiltak og rapportering. Hensikten er å se om det er en tydelig struktur og sammenheng og mellom overordnede politisk vedtatte satsinger/mål og det som det blir fulgt opp og rapportert på i etterkant.

Følgende satsningsområder fra kommuneplanen ble valgt ut for gjennomgang:

- Grønn omstilling
- Fremtidsrettet infrastruktur

Verifiseringsprosesser

Oppsummering av intervju er sendt til de som er intervjuet for verifisering og det er informasjon fra de verifiserte intervjureferatene som er benyttet i rapporten. Datadelen av rapporten er sendt til kommunedirektøren for verifisering, og påpekte faktafeil er rettet opp i den endelige versjonen. Videre er rapporten sendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse ligger i vedlegg 1, i tillegg til verifiseringssvarene kommunen har sendt over i forbindelse med verifisering av rapport. Revisjonen har også kommentert høringssvaret fra kommunedirektøren. Revisjonens kommentarer til høringssvaret fremgår av vedlegg 2.

Dataenes pålitelighet og gyldighet

Pålitelige data sikres ved å være nøyaktig under innsamling og analyse av data. Kravet til gyldighet innebærer at dataene skal være relevante for å besvare problemstillingene i undersøkelsen. Revisjonen mener dataene i rapporten bygger på samlet sett er pålitelige og gyldige og derfor gir et forsvarlig grunnlag for revisjonens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger.

Revisors funn

Oppsummert er det revisjonens vurdering at Rana kommune har på plass overordnede plan- og styringsdokumenter slik loven krever, men at oppbygning av målstruktur på overordnet nivå og etterlevelse av system og rutiner for utarbeiding av mål, samt rapportering på disse, kan styrkes på flere områder:

- Kommunen har system og rutiner som legger til rette for et systematisk arbeid med å utarbeide mål for kommunens virksomhet, men;
- Kommunen sikrer i for liten grad at mål er tydelig definert, strukturert og sammenhengende. Det mangler tydelig definerte mål på overordnet nivå, noe som gjør det vanskelig å operasjonalisere målene videre ned i organisasjonen.
- Manglende operasjonalisering og konkretisering av mål bidrar videre til at det blir vanskelig for kommunen å følge opp sin egen måloppnåelse, og i hvilken grad kommunen beveger seg i retningen som er vedtatt av kommunestyret i overordnede satsningområder og strategier.

- Kommunen har fått på plass styringsdokumenter som beskriver et system for rapportering på ikke-økonomiske mål til administrativ ledelse, men at det er mangler knyttet til etterlevelsen av dette, og rapporteringen er ikke konsekvent.
- Kommunen har faste kanaler, møter og tidspunkt for rapportering på ikke-økonomisk måloppnåelse, men rapporteringen er ikke konsekvent. Rapportene er i flere tilfeller mangelfull, og det mangler en tydelig fordeling av ansvar og oppgaver for rapportering på alle tverrsektorielle mål. Det gir risiko for at kommunens overordnede og politisk vedtatte satsningsområder og strategier ikke føles opp etter hensikten.
- Rapporteringen på ikke-økonomiske mål til politisk nivå er for svak. Det rapporteres hvert tertial til de folkevalgte. Tertialrapportene inneholder imidlertid få beskrivelser av status og fremdrift knyttet til ikke-økonomiske målsetninger, og årsrapport der slik rapportering skjer mangler tydelig sammenheng med vedtatte satsningsområder og strategier i kommuneplanen.
- Mangelfull rapportering internt i administrasjonen fører til svakheter i grunnlaget for rapportering til politisk nivå.
- Det er lagt til rette for at rapportering av avvik, uventede hendelser eller kapasitetsutfordringer som kan påvirke at måloppnåelse er tilstrekkelig og tidsriktig. Administrasjonen viser til at de stort sett bruker de ordinære rapporteringskanalene for rapportering av uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer. Det er etter revisjonens vurderinger uklart hva slags type avvik og uventede hendelser det skal rapporteres om (utover økonomiske avvik) og hvordan dette konkret skal skje.
- Det er delte blant de folkevalgte meninger om rapporteringen er tilstrekkelig og systematisk nok, og det er uklart hva som skal rapporteres og hvordan.

Revisor anbefaler

Revisor anbefaler at kommunedirektøren sørger for:

1. at det er en tydelig struktur og sammenheng mellom overordnede satsningsområder og mål på alle nivåer i organisasjonen.
2. at administrasjonen følger sine egne rutiner for rapportering både internt i administrasjonen og i tertialrapportering, samt sikrer tydeligere sammenheng mellom rapportering i årsrapport og kommunens planer.
3. tydelig fordeling av ansvar og oppgaver knyttet til rapportering av tverrsektorielle mål

Forvaltningsrevisor Birte Bjørkelo vil møte i kontrollutvalgets møte 23. mai 2025 og presentere rapporten.

Vurdering

Sekretariatet mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om rapportering på ikke-økonomiske måloppnåelser i Rana kommune. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at revisors anbefalinger følges opp av kommunedirektøren.